

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce: **J. B.**, zast. advokátkou JUDr. Beátou Koukalovou, Moravské náměstí 690/15, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, Žerotínovo náměstí 3, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 9. 2023, čj. JMK 134875/2023, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 11. 2023, čj. 22 A 29/2023-73,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím Magistrátu města Brna, odboru přestupků v dopravě (MMB) ze dne 1. 6. 2023 byl žalobce uznán vinným z toho, že *dne 5. 11. 2022 v 02:35 řídil motorové vozidlo tov. zn. Škoda Octavia, reg. zn. X v Brně, na ul. Pod Kaštany, v takové době po užití jiné návykové látky, kdy byl ještě pod jejím vlivem, když testem Drugwipe 5S u něj byla zjištěna přítomnost kokainu a laboratorní analýzou metodou plynové chromatografie byla zjištěna přítomnost 164,4 ng/ml benzoylekgoninu (metabolit kokainu) v krvi*. Tedy řídil motorové vozidlo v době, kdy byl pod aktuálním vlivem návykové látky, čímž porušil § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění účinném do 31. 12. 2023, a dopustil se tak z nedbalosti přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) [nyní c), v tomto rozsudku se však NSS drží citací předpisu účinného v době spáchání přestupku, pozn. NSS] téhož zákona. Žalobci byla uložena pokuta ve výši 10 000 Kč, zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 6 měsíců a povinnost uhradit náklady spojené s projednáváním přestupku.

[2] Proti rozhodnutí MMB podal žalobce odvolání, které žalovaný zamítl a potvrdil tak rozhodnutí MMB.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, kterou krajský soud v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Podle krajského soudu správní orgány dostatečně zjistily skutkový stav. Jednotlivými testy žalobce byla prokázána přítomnost kokainu (Drugwipe 5SP, analýza moči), resp. metabolitu kokainu benzoylekgoninu (znalecký posudek obsahující vyšetření krevního vzorku žalobce). K prokázání ovlivnění žalobce návykovou látkou postačily shromážděné listinné důkazy, jež jsou ve vzájemné shodě. Nadlimitní nález benzoylekgoninu v krevním séru žalobce sám o sobě potvrdil negativní ovlivnění schopnosti žalobce bezpečně ovládat motorové vozidlo. Nebylo tedy rozhodné, jak žalobce působil na své okolí (srov. rozsudek NSS ze dne 28. 6. 2017, čj. 10 As 281/2016-38). Krajský soud dále konstatoval, že žalobce nesprávně vnímá vztah trestného činu a přestupku. K tomu odkázal na rozsudek NSS ze dne 16. 6. 2016, čj. 4 As 35/2016-31. Samotné vyloučení trestnosti jednání žalobce nevede bez dalšího k tomu, že by nemohl být shledán vinným z přestupku. Každá skutková podstata má odlišné znaky [§ 274 trestního zákoníku vs. § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu]. Právě proto, že se u žalobce nejednalo o trestný čin, odevzdala policie věc správnímu orgánu k posouzení přestupkové odpovědnosti žalobce. U žalobce byla prokazatelně překročena limitní hodnota návykové látky v krvi, což v dané věci plně postačuje ke konstatování spáchání přestupku. Kdyby měl zákonodárce v úmyslu posuzovat u řidičů motorových vozidel míru jejich ovlivnění návykovou látkou, jistě by tak zákonným ustanovením učinil. Právní předpisy však jednoznačně deklarují míru tolerance pro přítomnost návykových látek. Správní orgány postupovaly v souladu s úmyslem zákonodárce, jestliže nezohlednily dojem, který měl (z případného ovlivnění návykovou látkou) v době řízení sám žalobce či ostatní osoby v jeho okolí.

2. Kasační řízení

[4] Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Úvodem téměř doslovně rekapituluje obsah žaloby a výtek proti rozhodnutí správních orgánů. Dále namítá nesprávný závěr krajského soudu, že byl u stěžovatele zjištěn kokain. Odhalen byl pouze benzoylekgonin, který není návykovou látkou. Krajský soud nepřihlédl k tvrzením a důkazním návrhům stěžovatele, zejména k odbornému stanovisku Psychiatrické nemocnice Bohnice (PNB) a stanovisku trestního kolegia NS ze dne 21. 10. 2020, sp. zn. Tpjn 300/2020. Ty přitom stěžovatele vylučují jako pachatele přestupku, neboť u něj nebyla zjištěna žádná návyková látka. Krajský soud potvrdil nesmyslnou právní úpravu nařízení vlády č. 41/2014 Sb., o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou. Vzhledem k zásadám spravedlivého procesu měl krajský soud zrušit rozhodnutí správních orgánů. Dále stěžovatel namítá, že krajský soud nevypořádal námitku, podle níž benzoylekgonin není návyková látka. Skutková podstata nemá oporu ve spisech. Krajským soudem citované rozsudky jsou skutkově a právně odlišné od této věci a byly vydány před stanoviskem trestního kolegia NS, které tak nezohlednily. Z koncentrace benzoylekgoninu nelze určit, jaká byla koncentrace kokainu v době řízení. Nelze-li stanovit limitní hodnotu pro trestnost jednání, není ji možné stanovit ani pro přestupek. Žádné ovlivnění benzoylekgoninem nemůže nastat. Napadený rozsudek je nezákonný a nepřezkoumatelný.

pokračování

[5] Stěžovatel navrhl, aby NSS zrušil rozsudek krajského soudu a také rozhodnutí správních orgánů.

[6] Žalovaný odkázal na odůvodnění správních rozhodnutí a napadeného rozsudku. Navrhl, aby NSS zamítl kasační stížnost.

3. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, se NSS po posouzení přípustnosti kasační stížnosti zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele (§ 104a odst. 1 s. ř. s.). Není-li tomu tak, soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou (viz usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 16. 6. 2021, čj. 9 As 83/2021-28, body 11, 12, č. 4219/2021 Sb. NSS). NSS posoudil kasační stížnost stěžovatele jako přijatelnou, neboť se dotýká právní otázky, která dosud nebyla řešena judikaturou NSS.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

3.1 Námitky nepřezkoumatelnosti a nedostatečného zjištění skutkového stavu, nepřípustné námitky

[9] NSS neshledal napadený rozsudek nepřezkoumatelným. Stěžovatel v kasační stížnosti polemizuje se závěry krajského soudu a námitku nepřezkoumatelnosti spojuje rovněž s námitkou nesprávného právního posouzení (výslovně v kasační stížnosti uvádí, že napadený rozsudek je „nezákonný a nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů“). To by jistě nebylo možné, byl-li by rozsudek neodůvodněný či nesrozumitelný. O žalobní námitce nedostatečného zjištění skutkového stavu krajský soud obsáhle pojednal v bodech 10 až 21 napadeného rozsudku. Závěry tam uvedené jsou logické a odpovídají obsahu přestupkového spisu. V bodě 12 napadeného rozsudku krajský soud uvedl, že stěžovatel nečinil v žalobě spornými jednotlivé výsledky testů na kokain. NSS ověřil, že stěžovatel skutečně neuplatnil žalobní námitku nesprávnosti výsledků testů. Pouze nesouhlasil se závěry, které z těchto testů učinily správní orgány. Takto formulovanou námitku krajský soud vypořádal. Dále NSS sděluje, že stěžovatelova tvrzení, jež souvisejí se stanoviskem trestního kolegia NS a odborným stanoviskem PNB, krajský soud vypořádal implicitně v bodech 23 a násl. napadeného rozsudku. Tam se krajský soud zabývá vztahem trestného činu podle § 274 trestního zákoníku a přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu, stejně jako významem benzoylketoninu a jeho zjištěním v krvi řidiče motorového vozidla. NSS se sice níže věnuje popsání otázky nad rámec posouzení provedeného krajským soudem, činí tak ovšem proto, že se k některým aspektům této problematiky dosud nevyslovil (nikoliv proto, že by byl napadený rozsudek nedostatečně zdůvodněn). NSS shrnuje, že kasační námitka nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku není důvodná.

[10] Dále NSS uvádí, že stěžovatel nazval bod II kasační stížnosti jako „důvody kasační stížnosti – námitky vůči rozhodnutí správních orgánů“. Ve skutečnosti je tento text téměř doslovnou citací žaloby a ani částečně zde nejsou zpochybněny rozhodovací důvody krajského soudu. Jedná se výlučně o výtky proti rozhodnutím správních orgánů. Tato část

kasační stížnosti je tedy nepřipustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.), neboť se opírá jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s.

[11] Stěžovatel rovněž namítl, že skutková podstata, z níž správní orgány a krajský soud vycházely, nemá oporu ve spisech. Podle NSS však argumentace stěžovatele směřuje spíše proti skutkovému posouzení věci. Jinými slovy, stěžovatel nesouhlasí se závěry správních orgánů učiněnými na základě obsahu přestupkového spisu, které potvrdil krajský soud. Tak či tak, hodnocení správních orgánů a krajského soudu má podle NSS jednoznačnou oporu v přestupkovém spise. Správní orgány a krajský soud vycházely ze záznamů policie, výsledků jednotlivých testů stěžovatele, znaleckého posudku o provedení toxikologického vyšetření, vyjádření stěžovatele, výsledků ústního jednání a z dalších informací zjištěných ve vztahu k osobě stěžovatele. Správní orgány přihlížely ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedl stěžovatel. Po hodnocení všech důkazů jednotlivě i ve vzájemné souvislosti dospěly k závěru, že stěžovatel spáchal přestupek. Podstatné je zejména to, že jednotlivými testy byla u stěžovatele prokázána přítomnost kokainu (Drugwipe 5SP, analýza moči), popř. benzoylekgoninu (znalecký posudek, resp. vyšetření krevního vzorku). Správní orgány a krajský soud vysvětlily, že nebylo třeba provést další dokazování, například výslechy svědků. V této věci totiž podle nich nebylo rozhodující, do jaké míry se řidič jevil jako ovlivněný návykovou látkou a zda se tak cítil (viz str. 7 rozhodnutí MMB, str. 4 rozhodnutí žalovaného a body 10 až 21, 31, 32, 35 napadeného rozsudku). NSS s tímto názorem souhlasí (podrobněji viz bod [39] tohoto rozsudku). NSS uzavírá, že skutkový stav byl zjištěn dostatečně a kasační námitka, že skutková podstata nemá oporu ve správních spisech, není důvodná.

3.2 Námitka nesprávného posouzení, zda byla u stěžovatele zjištěna návyková látka

[12] Dále stěžovatel namítá nesprávné posouzení otázky, zda byla u stěžovatele zjištěna návyková látka, resp. jestli u něj bylo možné určit limitní hodnotu kokainu/benzoylekgoninu v době řízení. Podle stěžovatele nemůže nastat ovlivnění řidiče benzoylekgoninem, neboť ten není návykovou látkou; právní úprava nařízení vlády č. 41/2014 Sb. je v daném ohledu chybná, což plyne ze stanoviska trestního kolegia NS sp. zn. Tpjn 300/2020 a odborného stanoviska PNB.

[13] Vzhledem k popsané argumentaci shledal NSS kasační stížnost přijatelnou. NSS se totiž dosud nevyjádřil k tomu, zda a případně jaké závěry lze dovodit ze stanoviska trestního kolegia NS ve vztahu ke skutkové podstatě přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu, jedná-li se o řízení vozidla pod vlivem kokainu, popř. při zjištění benzoylekgoninu v krvi.

3.2.1 Obecná východiska – zjištění benzoylekgoninu v krevním vzorku řidiče

[14] Podle § 5 odst. 2 písm. b) zákona o silničním provozu řidič *nesmí řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy by mohl být ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky; v případě jiných návykových látek uvedených v prováděcím právním předpise se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou, pokud její množství v krevním vzorku řidiče dosáhne alespoň limitní hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem.*

pokračování

[15] Podle § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 41/2014 Sb. *se stanovují tyto jiné návykové látky a jejich limitní hodnoty, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou:*

<i>Mezinárodní nechráněný název návykové látky v českém jazyce</i>	<i>Limitní hodnota návykové látky v krevním vzorku (ng/ml)</i>
<i>Benzoyllegonin</i>	<i>25</i>
<i>Kokain</i>	<i>25</i>

Podle odst. 2 se krevní vzorek získává oddělením krevního séra z odebrané krve řidiče.

[16] Podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu *se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.*

[17] Podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku *kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.*

[18] Ve stanovisku trestního kolegia NS Nejvyšší soud rozhodl, že „řidič se nachází ve stavu vylučujícím způsobilost ve smyslu § 274 trestního zákoníku, pokud řídí motorové vozidlo po užití jiné návykové látky než alkoholu, jejíž koncentrace v krevním séru dosáhne nejméně níže uvedených hodnot: [...]

- 75 ng/ml kokainu [...]

Závěr o vině takového řidiče přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky lze proto učinit již na podkladě zjištění o výši koncentrace příslušné návykové látky obsažené ve znaleckém posudku nebo odborném vyjádření z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie. V tomto případě není třeba opatřit znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, ke zjištění stupně ovlivnění řidiče návykovou látkou“.

[19] Nejvyšší soud dále uvedl, že protiprávní čin je buď trestným činem, nebo přestupkem, a to v závislosti na konkrétních zjištěních učiněných v každém jednotlivém případě:

- přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku, nebo
- přestupkem podle § 125c odst. 1 písm. b) (viz výše) nebo písm. c) zákona o silničním provozu, tj. řídí-li řidič vozidlo *ve stavu vylučujícím způsobilost*, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky.

[20] Ve stanovisku trestního kolegia NS se Nejvyšší soud pozastavil nad tím, že skutkové podstaty trestného činu a přestupku podle písm. c) obě užívají při vymezení objektivní stránky stejného znaku *stavu vylučujícího způsobilost*. Ten však před vydáním stanoviska nebyl co do svého obsahového naplnění vymezen, a proto nebylo provedeno ani odlišení trestného činu od přestupku. Nejvyšší soud tedy řešil, jak mají být definovány limitní

hodnoty návykových látek, u nichž lze (na základě tzv. analytického principu) konstatovat, že byl spáchán trestný čin. V té souvislosti si vyžádal řadu odborných stanovisek, aby se zorientoval v prokazování a stanovení konkrétních limitů návykových látek.

[21] Kokainu se Nejvyšší soud věnuje v bodě 85 a násl. stanoviska. Oslovené odborné instituce upozornily, že „*v praxi nebývají u kontrolovaných řidičů zjišťovány jeho vyšší hodnoty, případně není zachycen vůbec, a to proto, že kokain se rychle rozkládá na benzoylekgonin. Ten je neaktivním metabolitem kokainu. Ukazuje na jeho přítomnost, zároveň však nejde o návykovou (ani psychoaktivní či toxickou) látku. Názory oslovených institucí na přístup k této látce byly proto značně rozdílné. Psychiatrická nemocnice Bohnice upozornila, že nález benzoylekgoninu sice ukazuje na užití kokainu v minulosti, nelze však zpětně určit, jaká byla koncentrace kokainu v době řízení motorového vozidla. Fakultní nemocnice Hradec Králové navrhla sloučit rozeznávané hranice pro benzoylekgonin a kokain. Česká lékařská společnost JEP navrhla – přesto, že benzoylekgonin nemá psychoaktivitu – stanovení pevné hranice také v případě této látky, protože její přítomnost je jasným markérem konzumace kokainu. Její vynechání by znamenalo tolerování rizik u konzumentů kokainu. Obdobně se vyjádřil také Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví [...] všechny zmíněné látky, ve vztahu k nimž bylo vyžádáno odborné stanovisko, jsou po jejich aplikaci způsobily negativně ovlivnit psychomotorické schopnosti řidiče motorového vozidla. Užije-li řidič jinou návykovou látku než alkohol v množství, které se při jeho kontrole projeví zjištěním její koncentrace v krevním séru v hodnotě uvedené v právní větě a dále pod bodem 109 odůvodnění tohoto stanoviska, přivodí si takové ovlivnění svých kognitivních a psychomotorických funkcí, které vede ke ztrátě způsobilosti k bezpečnému ovládání motorového vozidla, a tím i stav vylučující způsobilost k výkonu této činnosti ve smyslu zákonného znaku přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku“.*

[22] V bodech 126 až 128 stanoviska Nejvyšší soud sdělil, že do seznamu látek nezařadil benzoylekgonin. „*Přestože vyjádření některých oslovených institucí [...] vyzněla tak, že navrhuje, aby byla stanovena limitní hodnota i u této látky, neboť její přítomnost je jasným markerem konzumace kokainu a její vynechání by znamenalo tolerování rizik u konzumentů kokainu (viz bod 86 odůvodnění tohoto stanoviska), nebylo možno pominout údaje obsažené ve vyjádření Psychiatrické nemocnice Bohnice. Tato instituce sice rovněž sdělila, že nález benzoylekgoninu prokazuje užití kokainu v minulosti, současně však upozornila, že tento nález vůbec neprokazuje přítomnost kokainu v době řízení motorového vozidla. Nelze z něj zjistit, v jak vzdálené minulosti dotyčná osoba užila kokain, a ani z něj není možné odvodit koncentraci kokainu v minulosti. Z koncentrace benzoylekgoninu tedy nelze určit, jaká byla koncentrace kokainu v organismu řidiče v době řízení motorového vozidla. Neexistuje přitom žádná toxická hladina benzoylekgoninu, neboť nejde o látku návykovou, ani psychoaktivní či toxickou. Trestní kolegium s přihlédnutím k citovaným sdělením usoudilo, že nedisponuje dostatečnými podklady, které by mu umožnily přijetí adekvátního závěru ke stanovení rozhodné hodnoty též u benzoylekgoninu. Proto tato látka nebyla zařazena do výčtu spojeného s uvedením limitní hranice s tím, že není vyloučeno v budoucnosti dosáhnout nějakého řešení i ve vztahu k ní.*“

[23] PNB v odborném stanovisku, jež bylo podkladem pro stanovisko trestního kolegia NS, konstatovala, že benzoylekgonin není návyková ani psychoaktivní látka, ale neaktivní metabolit kokainu. PNB citovala § 274 trestního zákoníku a § 5 odst. 2 písm. b) zákona o silničním provozu a sdělila, že není zakázáno řídit pod vlivem neaktivních metabolitů návykových látek. Dále uvedla, že kokain je psychoaktivní cca jednu hodinu, zatímco

pokračování

benzoylekgonin lze najít v krvi i po cca dvou dnech. „*Důvod, proč se benzoylekgoninu věnuje větší pozornost než ostatním aktivním metabolitům, je ten, že kokain přetrvává v krvi jen v řádu minut (kokain se rozpadá nejpozději do 90 minut), a tak je v praxi vzácné jej detekovat v krvi, neboť jistá doba uplyne mezi aplikací a činem, a další doba uplyne mezi činem a odběrem krve, a pokud součet těchto časů je delší než 90 minut, pak je jisté, že kokain v krvi již nenalezneme (a pokud se stihne odběr dříve, pak vzhledem k rychlé eliminaci kokainu zjistíme jen jeho malý zlomek). Proto se požití kokainu prokazuje průkazem benzoylekgoninu – ovšem to lze použít v jiných forenzních situacích, než je tato (pomocí benzoylekgoninu lze monitorovat abstinenci od kokainu tam, kde je jeho užívání zakázáno – např. v ozbrojených složkách státu a u pilotů; teoreticky i v léčení závislostí, kde z ekonom. důvodů ovšem testujeme jen moč, nikoli krev). Nález benzoylekgoninu prokazuje užití kokainu v minulosti, ale vůbec neprokazuje přítomnost kokainu v době řízení (neboť nelze zjistit v jak vzdálené minulosti). Jinými slovy: z koncentrace benzoylekgoninu nelze dovodit koncentraci kokainu v minulosti [...]*“ PNB uzavřela, že benzoylekgonin neprokazuje přítomnost kokainu v koncentraci způsobující stav vylučující způsobilost řídit motorová vozidla. To ale nevylučuje možnost, že řidič v době řízení byl pod vlivem kokainu, popř. i v koncentraci způsobující stav vylučující způsobilost řídit motorová vozidla.

[24] Podle NSS nečiní stanovisko trestního kolegia NS žádné závěry o tom, že benzoylekgonin není návykovou látkou, a proto nelze v přestupkovém řízení potrestat řidiče, v jehož krvi byl tento metabolit kokainu zjištěn. Nic takového Nejvyšší soud nekonstatoval. Jeho stanovisko a závěry v něm učiněné mají mít dopad výhradně v rovině trestního práva a posuzování trestného činu podle § 274 trestního zákoníku. Právě v tomto ohledu Nejvyšší soud sdělil, že nedisponuje dostatečnými podklady, aby přijal adekvátní závěr ke stanovení rozhodné hodnoty benzoylekgoninu. Nejvyšší soud ovšem do budoucna nevyloučil stanovení limitní hodnoty tohoto metabolitu pro citovaný trestný čin.

[25] Také odborné stanovisko PNB bylo koncipováno pro účely stanovení limitních hodnot jiných návykových látek u trestného činu. NSS zdůrazňuje, že podstatou stanoviska PNB bylo vyjádřit se k odborným otázkám z oboru zdravotnictví, nikoliv vykládat právní ustanovení. Takový výklad této odborné instituce jednoduše nepřísluší. Právní kvalifikace a interpretace právních norem je úkolem soudu. Úvahy PNB o tom, že § 5 odst. 2 písm. b) zákona o silničním provozu nezakazuje řídit pod vlivem metabolitu návykových látek, jsou z hlediska právního posouzení irelevantní.

[26] Je tedy třeba zaměřit se výhradně na odborné úvahy PNB. Z nich plyne, že kokain v krvi přetrvává pouze krátkou dobu. PNB poukázala na skutečnost, že nález benzoylekgoninu v krvi prokazuje užití kokainu v minulosti, ale nelze z něj spolehlivě určit konkrétní koncentraci kokainu v době řízení. Právě z důvodu této „míry nejistoty“ Nejvyšší soud nestanovil limit benzoylekgoninu, který by prokazoval spáchání trestného činu.

[27] Podle odborného stanoviska PNB ovšem v praxi nelze vyloučit, že řidič užil kokain (a to i bezprostředně) před řízením, přestože již v krvi není detekován. Užití kokainu se projeví přítomností jeho metabolitu – benzoylekgoninu v krvi. NSS poukazuje rovněž na odlišné názory jiných odborných institucí, které navrhovaly, aby také u benzoylekgoninu byla stanovena limitní hodnota stavu vylučujícího způsobilost řídit motorové vozidlo. A to právě z důvodu prevence, resp. eliminace rizik u konzumentů kokainu, neboť přítomnost

benzoylekgoninu jednoznačně prokazuje užití kokainu v minulosti (byť nelze určit přesný čas a koncentraci).

[28] Nejvyšší soud se tedy zabýval významem benzoylekgoninu z pohledu trestního práva. Povaha správního trestání je však odlišná. Veřejná správa je specifickou složkou výkonné moci. Těžiště její činnosti spočívá v provádění obsahu zákonů v souvislosti se správou veřejných záležitostí. Veřejná správa má také oprávnění trestat, resp. vynucovat pravidla chování stanovená zákonodárcem a doplněná veřejnou správou, popř. sankcionovat jejich porušení. Účelem správního trestání je – mimo jiné – zajistit bezproblémový a bezporuchový výkon veřejné správy, který není ničím narušen či ohrožen. Má tedy zřetelnou ochrannou funkci. Správním trestáním veřejná správa chrání sama sebe, ale také spravované subjekty a objekty. Vztah přestupků a trestných činů, potažmo správního práva trestního a trestního práva není chápán jako antagonistický, nýbrž jako vztah kooperace (srov. Bohadlo, D., Potěšil, L., Potměšil, J.: Správní trestání z hlediska praxe a judikatury. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2013, 220 s., s. 1-2 a 13).

[29] Jinými slovy, protiprávní jednání, které svou intenzitou nenaplní skutkovou podstatu trestného činu, může naplnit skutkovou podstatu přestupku. Tento jev není nijak neobvyklý (srov. např. § 8 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, vs. § 205 a násl. trestního zákoníku).

[30] NSS poznamenává, že do 31. 12. 2023 znal zákon o silničním provozu dvě různé skutkové podstaty přestupku, a sice postihující řidiče řídící *bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky* [§ 125c odst. 1 písm. b)], či postihující řidiče řídící *ve stavu vylučujícím způsobilost* [§ 125c odst. 1 písm. c)]. Skutková podstata podle písm. c) byla s účinností od 1. 1. 2024 zrušena. Z důvodové zprávy k zákonu č. 271/2023 Sb., kterým se mění zákon o silničním provozu a další související zákony, plyne, že podle zákonodárce dopadala skutková podstata upravená v písm. c) pouze na cyklisty. U řidičů motorového vozidla byl totiž v případě *stavu vylučujícího způsobilost* ovládat vozidlo spáchán trestný čin podle § 274 trestního zákoníku. Zákonodárci se zdál postih pro cyklisty přísný. Proto cyklisté jedoucí pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky se od účinnosti novely dopouští přestupku podle písm. b) citovaného ustanovení bez ohledu na to, v jak vysoké míře jsou alkoholem či jinou návykovou látkou ovlivněni.

[31] Stejně tak řidič motorového vozidla (jako stěžovatel v této věci), který řídí po požití alkoholu nebo jiné návykové látky, avšak není *ve stavu vylučujícím způsobilost*, může být za splnění zákonných podmínek uznán vinným ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu.

[32] Není sporu o tom, že kokain je návykovou látkou a benzoylekgonin je jeho metabolitem (produktem látkové přeměny). Z výše uvedeného pojednání plyne, že z koncentrace benzoylekgoninu v krvi nelze přesně stanovit, kdy a v jakém množství osoba užila kokain. Proto ani nelze s určitostí dospět k závěru, jaká koncentrace benzoylekgoninu v krvi vede (na základě tzv. analytického principu) ke *stavu vylučujícímu způsobilost* osoby řídit motorová vozidla. Přítomnost benzoylekgoninu v krvi ovšem jednoznačně prokazuje, že osoba v minulosti užila kokain.

pokračování

[33] Nejvyšší soud shrnul názor odborníků na účinky kokainu v bodě 85 stanoviska trestního kolegia NS následovně: „*Jeho charakteristickými projevy jsou euforie provázená pocitem nadřazenosti, zvýšení sebedůvěry, odbourání zábrán a ztráty kritičnosti. Styl jízdy jím ovlivněného řidiče bude po požití kokainu rizikový a bez zábrán, s nepřiměřeně vysokou rychlostí a přeceněním vlastních schopností. Jedním z projevů jsou též rozšířené zornice, a tedy zvýšená citlivost na oslnění. Ve fázi odeznění účinků potom nastává útlum, úzkost, stihomam, vyčerpání a deprese. Užití této látky má dále za následek nepozornost, neklid, neschopnost soustředění, dezorientaci, nervozitu, podrážděnost a poruchy výměny informací mezi senzorickými a motorickými funkcemi v mozku (pozn. zvýraznil NSS).*“

[34] Z odborných závěrů je zcela zjevné, že i po odeznění účinků kokainu může být jeho uživatel ovlivněn ve svém chování a schopnosti bezpečně ovládat motorové vozidlo. Jinými slovy, je-li prokázáno, že řidič konzumoval v blízké minulosti kokain, pak nelze vyloučit, že jeho chování a schopnosti mohou být v okamžiku řízení motorového vozidla ovlivněny, a tedy řídí *bezprostředně po užití jiné návykové látky nebo v takové době po jejím užití, po kterou je ještě pod jejím vlivem*. Užití kokainu lze spolehlivě prokázat přítomností jeho metabolitu benzoylgoninu v krvi řidiče.

[35] Jistě není žádoucí, aby řidiči řídili motorová vozidla, nelze-li u nich v době řízení vyloučit útlum, úzkost, stihomam, vyčerpání či depresi způsobené požitím návykové látky. Zde se nabízí citovat brněnské znalce z oboru psychiatrie, jejichž názor uvedla PNB ve svém odborném stanovisku: „*Kdo chce řídit, ať nefetuje, kdo fetuje, ať neřídí.*“

[36] Právní úprava míry tolerance jiných návykových látek je ovládána analytickým principem, podle něhož pouhá přítomnost návykové látky či jejího metabolitu v krvi řidiče prokazuje negativní ovlivnění jeho schopnosti bezpečně ovládat motorové vozidlo. Prováděcím nařízením, které stanovuje limitní hodnoty na základě zmocnění obsaženého v ustanovení § 5 odst. 2 písm. b) zákona o silničním provozu, je nařízení vlády č. 41/2014 Sb. Pro úplnost NSS uvádí, že podle rozsudku NSS ze dne 19. 1. 2017, čj. 7 As 302/2016-28, stanovení limitních hodnot nařízením vlády č. 41/2014 Sb. není v rozporu s ústavním pořádkem ČR.

[37] Stanovení limitních hodnot vychází ze současného odborného stavu poznání fungování návykových látek. Jedná se o otázku ryze odbornou, medicínskou. V rozsudku čj. 4 As 35/2016-31 NSS přílehlavě konstatoval, že znakem skutkové podstaty přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu je už samotné *ovlivnění schopností* řidiče (nikoliv *stav vylučující způsobilost* řídit motorová vozidla). Ve vztahu k tomuto ovlivnění se již moderní věda shodla na určitých východiscích stran stanovení minimální hranice návykových látek v krvi, u níž platí, že dokládá ovlivnění řidičských schopností. Pro úplnost NSS sděluje, že stanovisko trestního kolegia NS nijak nepopírá ani nemění závěry citovaných rozsudků NSS – obojí vedle sebe vzájemně ob stojí.

[38] NSS připouští, že by bylo přesnější, znělo-li by záhlaví § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 41/2014 Sb. (viz bod [15] tohoto rozsudku) následovně:

Mezinárodní nechráněný název návykové
jejího

Limitní hodnota návykové látky či

látky či jejího metabolitu v českém jazyce

metabolitu v krevním vzorku (ng/ml)

Zároveň je však podle NSS zřejmé, že u sousloví *návyková látka* se jedná o souhrnný právní pojem, tedy stručné slovní označení, kterým se v právním předpise může nahradit obsírnější definice či výčet. Jisté zobecnění, či snad i dílčí nepřesnost označení, jsou přípustné (tento souhrnný pojem nelze označit za zavádějící nebo excesivní). Pouze z důvodu, že zákonodárce zvolil obecné označení *návyková látka* i pro metabolit kokainu, nelze toto nařízení považovat za neurčité, nezákonné či protiústavní. Z citovaného nařízení vlády a odborných stanovisek je zcela zřejmé, že benzoylekgonin sice není návykovou látkou, ale je metabolitem kokainu, který návykovou látkou je. Přítomnost benzoylekgoninu v krvi jednoznačně prokazuje předchozí užití kokainu. Právě proto je jeho limitní hodnota stanovena v nařízení vlády č. 41/2014 Sb., neboť samotný kokain lze v krvi zjistit pouze po velmi krátkou dobu. I poté však může být konzument kokainu ovlivněn jeho účinky. Podle aktuálního odborného stavu poznání fungování kokainu řídí řidič *pod vlivem* kokainu, je-li v jeho krevním vzorku přítomen kokain či benzoylekgonin v množství převyšujícím limitní hodnotu 25 ng/ml.

[39] Podle NSS je dále podstatné, že pro naplnění skutkové podstaty přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu není rozhodná míra ovlivnění návykovou látkou, resp. subjektivní hodnocení řidiče či svědků. Je-li nespochybnitelnými metodami zjištěna nadlimitní přítomnost návykové látky v krvi řidiče, pak je irelevantní, jak se sám řidič cítil, případně zda na něm svědci pozorovali ovlivnění návykovou látkou, či nikoliv (k tzv. analytickému principu blíže viz body 17 a 18 rozsudku NSS čj. 7 As 302/2016-28, bod 16 rozsudku NSS čj. 4 As 35/2016-31).

[40] Pro úplnost NSS poukazuje na svůj rozsudek čj. 10 As 281/2016-38, v němž se zabýval otázkou, jaká panuje *hierarchie v průkaznosti výsledků z odběru vzorků* slin, krve a moči. Pro určení přítomnosti návykové látky v těle řidiče je rozhodující výsledek vyšetření krve [§ 5 odst. 2 písm. b) zákona o silničním provozu ve spojení s § 1 nařízení vlády č. 41/2014 Sb.]. Ke shledání viny za přestupek podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu je tak především nutné, aby řidič měl pozitivní test krve. Nařízení vlády č. 41/2014 Sb. ovšem formuluje vztah mezi množstvím návykové látky v krvi a mírou intoxikace řidiče jako vyvratitelnou domněnku. Správnost této domněnky může být zpochybněna například tehdy, je-li tu výrazný nesoulad mezi výsledkem krevního vyšetření a výsledkem vyšetření moči. Jsou-li výsledky rozporuplné, měl by správní orgán vést důkladné dokazování k vyloučení pochybností o intoxikaci řidiče, a tedy i o jeho vině.

[41] Obecná východiska pro posouzení této věci lze shrnout následovně. Jednání, které svou intenzitou nenaplní skutkovou podstatu trestného činu podle § 274 trestního zákoníku, může naplnit skutkovou podstatu přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu. Jinak řečeno, řidič, který řídí motorové vozidlo po požití alkoholu nebo jiné návykové látky, avšak není *ve stavu vylučujícím způsobilost* – tedy řídí „toliko“ *bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky* – může být za splnění zákonných podmínek uznán vinným ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu. Sousloví *návyková látka* použité v § 1 nařízení vlády č. 41/2014 Sb. je souhrnným právním pojmem, pod který lze podřadit také benzoylekgonin, ačkoliv se nejedná o návykovou látku v pravém

pokračování

slova smyslu. Tato látka je totiž metabolitem kokainu. Benzoylekgonin ovšem nepochybně prokazuje užití kokainu v minulosti, v jehož důsledku může být řidič v době řízení *pod vlivem* účinků kokainu. Právě proto stanovuje nařízení vlády č. 41/2014 Sb. limitní hodnoty nejen u kokainu samotného, ale také u benzoylekgoninu. Tento názor je v souladu se závěry stanoviska trestního kolegia NS sp. zn. Tpjn 300/2020.

3.2.2 Aplikace na nyní projednávanou věc

[42] Z výše uvedeného pojednání plyne, že krajský soud a správní orgány posoudily věc správně. Při hodnocení věci vyšly z relevantní právní úpravy, kterou aplikovaly zákonným způsobem. Rozsudky NSS citované krajským soudem jsou příléhavé a stanovisko trestního kolegia NS na jejich závěrech nic nemění. Jakkoliv tyto rozsudky řeší skutkově a právně odlišné případy, podstatné je, že jejich obecná východiska bylo možné a vhodné použít také v této věci (viz body [37] a [40] tohoto rozsudku).

[43] Z obsahu přestupkového spisu plyne, že stěžovatel byl kontrolován policií při řízení motorového vozidla dne 5. 11. 2022 v 2:35 hodin. Při kontrole byla z potu stěžovatele zjištěna testem Drugwipe 5S přítomnost kokainu. Poté se stěžovatel podrobil lékařskému vyšetření spojenému s odběrem biologických materiálů. V 3:35 hodin byl proveden odběr moči a v 4:41 hodin mu byla odebrána krev. V moči byl zachycen kokain. Znalecký posudek z odvětví toxikologie stanovil, že v krevním séru stěžovatele byl prokázán benzoylekgonin v množství 164,4 ng/ml. Stěžovatel přiznal, že v minulosti kokain užil (údajně dne 1. 11. 2022).

[44] Jednotlivými testy byla prokázána přítomnost kokainu, resp. benzoylekgoninu v krvi stěžovatele v nadlimitní hodnotě. Všechny testy proběhly s pozitivním výsledkem, a tedy přítomnost metabolitu kokainu byla jednoznačně prokázána. Nebyl tu žádný důvod k dalšímu podrobnému dokazování za účelem vyloučení pochybností, jako tomu bylo např. ve věci řešené rozsudkem NSS čj. 10 As 281/2016-38. Jednání stěžovatele tedy naplnilo znaky skutkové podstaty podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu a je zcela v pořádku, že jej správní orgány uznaly vinným.

[45] NSS nad rámec nezbytného poukazuje na skutečnost, že podle odborného stanoviska PNB kokain přetrvává v krvi nejdéle 90 minut. Stěžovatel byl policií kontrolován v 2:35 hodin a krev mu byla (z praktických důvodů, neboť jistý čas uplyne, než se dostaví zdravotník, který může odebrat vzorek krve) odebrána více než dvě hodiny poté. Z povahy věci již nebylo možné v krvi stěžovatele zjistit kokain, i kdyby jej užil v bezprostřední chvíli před kontrolou policie. Nález benzoylekgoninu v krevním vzorku stěžovatele překročil mezní hranici více než šestinásobně.

[46] Zde se přesně ukazuje důvod, proč je v nařízení vlády č. 41/2014 Sb. stanovena limitní hodnota nejen kokainu, ale též benzoylekgoninu. Vzhledem k aktuálním vědeckým poznatkům musí být na stěžovatele pohlíženo jako na osobu *pod vlivem* kokainu, neboť lze předpokládat ovlivnění jeho schopnosti bezpečně ovládat vozidlo. Byl-li by zaujat jiný přístup (tj. tolerance jakéhokoliv množství benzoylekgoninu v krvi), znamenalo by to, že rizika spojená s konzumací kokainu nelze v přestupkovém řízení efektivně postihnout. Uživatelům kokainu by totiž v praxi (vzhledem k objektivním okolnostem, zejména prodlevě mezi kontrolou policie a odběrem biologických vzorků zdravotnickým

personálem) téměř nebylo možné prokázat, že řídili *vozidlo v takové době po užití jiné návykové látky, po kterou ještě byli pod jejím vlivem*. A to i v situaci, v níž skutečně byli při řízení ovlivněni účinky kokainu. Buď by tedy jednání naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (řízení ve *stavu vylučujícím způsobilost*), nebo by se uživatel kokainu zcela vyhnul jakémukoliv postihu – nic mezi tím. Takto ovšem kooperace trestního práva a správního práva trestního v oblasti řízení motorových vozidel pod vlivem návykových látek jistě vypadat nemá. To by bylo nepřijatelným rizikem pro společnost, která by byla potenciálně ohrožena konzumenty kokainu.

[47] NSS uzavírá, že kasační námitka nesprávného posouzení, zda byla u stěžovatele zjištěna návyková látka, není důvodná.

4. Závěr a náklady řízení

[48] Ze všech uvedených důvodů dospěl NSS k závěru, že kasační stížnost stěžovatele není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[49] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.); žalovanému nevznikly v tomto řízení náklady nad rámec jeho běžné činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 27. září 2024

Ondřej Mrákota
předseda senátu